

<http://www.diva-portal.org>

Postprint

This is the accepted version of a paper published in *Kungl Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift*. This paper has been peer-reviewed but does not include the final publisher proof-corrections or journal pagination.

Citation for the original published paper (version of record):

Gustafson, M. (2010)

I Frank Kitsons fotspår.

Kungl Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift, (2): 64-91

Access to the published version may require subscription.

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:fhs:diva-970>

I Frank Kitsons fotspår

En litteraturundersökning kring militär attityd till Irreguljär krigföring

av Michael Gustafson

FÖRSVARSMAKTEN ÄR under transformation till en mindre och professionell armé med förmåga såväl för reguljär krigföring som även förmåga att möta irreguljära motståndare. Västvärldens militära organisationer har dock generellt uppvisat en negativ attityd till irreguljär krigföring. En av de mest kända militära skribenterna inom detta område under kalla kriget, dåvarande Brigadier Frank Kitson, skriver i sin klassiska bok *Low Intensity Operations*:¹ "It could be argued that more would be achieved by eradicating this attitude than by implementing all the recommendations of this book". Negativa attityder är enligt Kitson så omgärdade av omätbara faktorer att forskning krävs.

Följande artikel bygger på en C-uppsats i krigsvetenskap med samma rubrik² som är en ansats att följa Kitsons anvisning. Problemmrådet "Hur beskrivs och diskuteras, i ett urval modern litteratur, rådande militär kultur och attityder till irreguljär krigföring?" undersöks genom kvalitativ textanalys av fyra expertkällors beskrivningar av irreguljär krigföring. Resultatet pekar mot en samstämmig uppfattning att problemmrådet kvarstår. Orsaker anges som generell teknikfokusering, tradition av att strikt skilja militärt från civilt, officerskår som prioriterar reguljär krigföring, motvilja om inte den militära faktorn är konfliktavgörande samt okunskap. Konsekvenser beskrivs som bristande militär förmåga,

förluster och återkommande anpassningsproblem vid nya insatsbehov. Utbildning, bildning och forskning framhålls som förslag till motåtgärder. Resultatet indikerar att attitydområdet är viktigt för Försvarsmakten att undersöka för att klarlägga utgångsläget för transformationen mot ökad förmåga i irreguljär krigföring.

Embryo till militär paradox

I samband med ämnesutvecklingen av krigsvetenskap vid Försvarshögskolan under 2008 mötte jag ett problem från förr. Tidigare års arbete i anslutning till området specialoperationer och specialförband har gjort mig bekant med en utbredd skepsis och ofta negativ attityd inom den militära kulturen till annorlunda taktik, operationskonst och strategi. Det som uppfattas falla utanför gällande militärt paradigm har inte premierats eller prioriterats.³ Detta trots att betydelsen av förmåga till överraskning klart innefattas av den militära kulturen och dess principer om krigföring.⁴ Här kan finnas ett embryo till en militär paradox. Det är svårt att bli bra på det som inte premieras men som numera ingår i soldaternas och officerarnas yrkesliv. Konsekvenser kan bli problematiska att hantera om nedprioriterade förmågor efterfrågas alltmer.

Så har skett för Sveriges del när de nya koncepterna av försvars- och säkerhetspolitiken

efter det kalla kriget började utkristalliseras över sekelskiftet. Specialförbandsorganisation inom Försvarsmakten, säkerhetsoperationer på Balkan, specialförbandsinsats i Afrika och deltagande i Natos upprorsbekämpning i Afghanistan har medfört behov av nya förmågor jämfört med det rådande traditionella militära paradigmet.⁵

Okunskap och tveksamheter kring innebörder och omfattningen av irreguljär krigföring och klassiska gerillaprinciper kan förstås genom invasionsförsvarets fokus på den reguljära krigföringens principer. Den politiska signalen om nya militära förmågebehov, som direkt adresserade området irreguljär krigföring och irreguljära motståndare, kom 2008 och inskrevs därefter i regeringspropositionen 2008/09.⁶ Efter andra världskriget har militära resurser använts mer mot irreguljära motståndare än i mellanstatlig och symmetrisk kamp.⁷ Olika faktorer har dock fortsatt medfört en västerländsk militär kultur som eftersträvar reguljär krigföring.⁸ Även ryska erfarenheter från Afghanistankriget bidrar med motsvarande observationer.⁹ En paradox kan skönjas sett i praktiskt nyttobehov så som den politiska viljan utvecklats till att använda militära resurser för krishantering.

Utvecklingen och präglingen av det befintliga militära paradigmet har lett till svårigheter att verka i irreguljär krigföring samtidigt som utvecklingsbehovet av krigskonst återkommande har mötts av militär tveksamhet, ovilja och begränsat intresse. Sammantaget finns tecken på att det befintliga militära paradigmet försvårar förmåga till irreguljär krigföring och hantering av irreguljära motståndare. Vad har det inneburit politiskt och militärt att kunskap inom västvärlden varit låg och attityden negativ till irreguljär krigföring?¹⁰

Områdena attityd och kultur tas som utgångspunkter för att försöka att bidra med

ökad kunskap kring paradoxen och dess möjliga konsekvenser. Infallsvinkeln utbildning och forskning inom Krigsvetenskap anläggs som utgångsläge för ett närmande till modern litteratur om irreguljär krigföring.

Centrala begrepp

Västerländsk militär kultur: Tolkas som sammansättningen av uppfattningar som inramar och speglar västerländskt militärt uppträdande, särskilt vad gäller prioritering av offensivt agerande, kraftsamling, gemensamma operationer och fokus mot förintande av fiendens militära förmågor.

Attityder: Tolkas som förhållningssätt i uttalande, prioriteringar och framställningar till fenomen/sakområdet utifrån den egna organisationens traditioner, värderingar, i orienteringar och ståndpunkter.

Orsaker: Tolkas som förklaringar som uppfattas påverka attityd. Beskrivningar om vad som uppfattas som militära ideal, traditionell inriktning och högre chefers prioriteringar är exempel på vad som avses som orsaker.

Konsekvenser: Tolkas här som förhållanden och fenomen som medför påverkan. I artikeln handlar det om påverkan till följd av rådande kultur med attitydyttringar. Beskrivningar om oförberedda styrkor eller resultat av olämplig taktik är exempel på konsekvenser.

Motåtgärder/utvecklingsbehov: Tolkas om aktiviteter, som exempelvis utbildning, studier och omprioriteringar, för att reducera negativa konsekvenser och bakgrundsorsaker.

Irreguljär krigföring: "A violent struggle among state and non state actors for legitimacy and influence over the relevant population(s). Irregular warfare favours indirect and asymmetrical approaches, though

it may employ the full range of military and other capacities, in order to erode an adversary's power, influence, and will. Also called IW".¹¹

I artikeln förekommer även förkortningen IW. Irreguljär krigföring förstås här som reguljära förbands motverkan och hantering av irreguljära motståndare, främst militära operationerna vid upprorsbekämpning.

Reguljär krigföring: "A form of warfare between states that employ direct military confrontation to defeat an adversary's armed forces, destroy an adversary's war-making capacity, or seize or retain territory in order to force a change in an adversary's government or policies. The focus of conventional military operations is normally an adversary's armed forces with the objective or influencing the adversary's government. It generally assumes that the indigenous population within the operational area are non belligerents and will accept whatever political outcome the belligerent government impose, arbitrate, or negotiate. A fundamental military objective in conventional military operations is to minimize civilian interference in those operations."¹²

Upprorsbekämpning: "Those military, paramilitary, political, economic, psychological, and civic actions taken by a government to defeat insurgency."¹³ I artikeln förekommer även förkortningen COIN (*Counterinsurgency*).

Syfte, relevans och problemformulering

Syftet med artikeln är att i vald modern litteratur undersöka förekomst av argumentation kring giltighet, omfattning och innebörd av problemområdet, negativa attityder till irreguljär krigföring, som Frank Kitson beskrev för 38 år sedan.

Ökad kunskap i form av främst förståelse för, men även vissa förklaringar till, attityder och attitydpåverkan av krigföringsförmåga uppfattas som relevant relaterat till Försvarsmaktens transformeringsbehov. Tendenser av indikerade förhållanden förväntas kunna bidra till en utvecklad bild av utgångsläge för vidare studier av rådande synsätt och kultur inom Försvarsmakten. Vidare finns ett intresse av att kunna bidra till utvecklingen av ämnet krigsvetenskap med problematisering av området irreguljär krigföring kopplat till möjliga konsekvenser av den reguljära krigföringens traditioner och attityder.

Det studerade problemet i artikeln formulerades som: "Hur beskrivs och diskuteras, i ett urval modern litteratur, rådande militär kultur och attityder till irreguljär krigföring?"

Teori och metod

Med teori förstås här "en förklaring av observerade regelbundenheter" där en deduktiv princip har valts genom att utgå från Kitsons observationer.¹⁴ Det kan ges flera förklaringar till orsakerna av att en militär kultur premierar en typ av krigföring som det mer sällan finns direkt behov av. Detta gäller både från ett strikt militärt perspektiv (kunna möta det farligaste hotet) och från politisk sida (det kan vara känsligt att ge militären "upprorsbekämpande" uppgifter). Även från försvarsindustriellt håll kan det vara mindre lönsamt att saluföra utrustning för *Small Wars* jämfört med teknikintensiv utrustning för mellanstatliga reguljära krig. Det finns flera exempel på att effekter av denna kultur återkommande lett till militära begränsningar i förhållande till politiska strategier och luckor i politisk strategi i förhållande till vad det militära verktyget egentligen kan prestera. Nedskrivna er-

farenheter av irreguljär krigföring har ändå funnits att tillgå i över hundra år.¹⁵

Paradoxen är att den vanligaste krigföringen – irreguljär – nedprioriterats till förmån för andra förmågor och militära värderingar.¹⁶ Om detta är fallet även idag kan problem uppstå för etablering av förmåga till irreguljär krigföring, vilket statsmakterna numera efterfrågar av Försvarsmakten.

Eventuella problem får dock sättas i perspektivet att det, i vissa aspekter, kan handla om gradskillnader mellan reguljär och irreguljär krigföring. Stridens grunder, särskilt på låg taktisk nivå, gäller oavsett art av krigföring. Detta får dock inte missförstås med att krigföringen inte skiljer sig åt avsevärt, vilket poängterades redan 1906 i den tredje utgåvan av *Small Wars* av Charles Edward Callwell.¹⁷ På högre taktisk, operativ och strategisk nivå framkommer skillnaderna i att den irreguljära kampen integrerar befolkningen och dess vilja och syftar därmed inte primärt mot militär seger.

Frank Kitson hävdar att en grundläggande skillnad mellan reguljär krigföring och att verka mot subversion och inom upprorsbekämpning är behovet av olika personliga kvaliteter. I det första fallet premieras styrka, mod, direktitet och aggressivitet och i det andra fallet målmedvetenhet, tålmod och ihärdighet. Kitson menar att de som omfamnar ”a fit soldier with a rifle”-teorin (en bra soldat med ett gevär klarar allt och behöver inte specialutbildas för olika former av krigföring) längtar till den dag då de återigen får verka inom ”proper soldiering”.¹⁸ Här framställs uppfattningen att soldater och officerare premieras ”det stora kriget” och nedprioriterar *Small Wars* som till exempel upprorsbekämpning.¹⁹ Det sägs medföra en undvikande och negativ attityd men Kitson argumenterar, å andra sidan, även mot ett alltför djupt involverande i irreguljär krigföring. Något som skulle kunna

vara kontraproduktivt för soldater och officerare som då riskerar dras bort från den militära huvudfällan med attityder rotade genom århundradens prägling. Kitson menar att armén inte enbart skall syssla med *Counterinsurgency* och *Peace Keeping*, vilket därmed underförstått medför behov av ”dubbla militära förmågor”.²⁰

Orsaker till attitydproblem menar Kitson beror på dominerande militär tradition och prägling till reguljär krigföring. Konsekvenser redovisas som taktiska implikationer, direkt och indirekt. Som motåtgärder diskuterar Kitson ökad bildning av yngre officerare och noggranna genomgångar för förbandschefer syftande till att begränsa attityder som framställer upprorsbekämpning som en variant av reguljär strid där offensiva insatser premieras. Sådan attityd hävdas kunna medföra taktiska olägenheter och även uppmuntran att utveckla egenskaper som inte är önskade inom upprorsbekämpning. Vidare belyses problemet att trots så mycket är känt kring irreguljär krigföring och subversion är det inte lika självklart att de som behöver denna kunskap tillägnats sig den. Kitson skriver att ett omfattande antal officerare, inklusive höga dito, fortfarande anser det onödigt att göra större ansträngningar för att förstå vad irreguljär krigföring handlar om. Avslutningsvis säger Kitson att dessa negativa attityder är så omgärdade av omätbara faktorer att det krävs forskning på området.²¹

Faktorerna: orsaker till, konsekvenser av och åtgärder mot negativ attityd, vilka Kitson diskuterar i bokens slutkapitel²² används fortsatt som variabler i litteraturgranskningen.

Irreguljär krigföring har sedan andra världskriget varit den dominerande krigföringsformen och är även troligt framgent, enskilt eller blandat med reguljär krigföring i vad som kallas hybridkrigföring.²³ Finns

risker att förmåga till krigföring i både nu och framtiden begränsas på grund av inflytande av den rådande militära kulturen? Eller är den militära kulturen under förändring? Har de internationella operationerna på Balkan, i Afghanistan och i Irak ändrat synen på irreguljär krigföring och därmed påverkat den militära kulturen? Om inte, kan behov finnas för att motverka negativ attityd till irreguljär krigföring för en i grunden reguljärt präglad försvarsmakt. Detta innebär vidare att klarläggande av attitydförhållande kan behövas. En teoriansats, eller mindre pretentiöst, en empirisk generalisering, om ”det befintliga militära paradigmet begränsningar för irreguljär krigföring” kan skönjas. Huvudfrågan: ”Hur beskrivs och diskuteras, i ett urval modern litteratur, rådande militär kultur och attityder mot irreguljär krigföring?” kompletteras med de två delfrågorna: ”Vilken generell bild kan tecknas av orsaker och konsekvenser av rådande militär kultur och attityder?” och ”Vilka viktiga utvecklingsbehov mot ett anpassat militärt paradigm kan identifieras?”

Metod

Metodutformningen fokuserar mot negativa konsekvenser av det befintliga militära paradigmet syn på irreguljär krigföring. Reguljär militär kultur och verkansprinciper innehåller segment som har god effekt också i irreguljär krigföring med det är mot problem som undersökningen riktar i strävan mot ökad kunskap och förståelse. Artikelns fokus mot litteratur för att pröva teorin/den empiriska generaliseringen, motiveras med ambition att möjliggöra ett enkelt och spårbart bidrag för fortsatta studier. För att skapa en första bild av utgångsläget kring problemområdet väljs metoden: kvalitativ textanalys mot ett ur-

val av modern litteratur i ämnet. Med utgångspunkt från Kitsons uppfattning, där variablerna hämtats, undersöks om beskrivningar av problemet och dess karaktär kan återfinnas. Undersökningen torde kunna ses som explorativ²⁴ med kopplingen till kunskapsgenerering inom detta område till Försvarsmakten. Analysen gör mot variablerna attityd, kultur, problemorsaker, konsekvenser samt möjliga sätt att motverka negativ attityd eller militär kultur till irreguljär krigföring. Variabelvärden indelas enligt nedan tabell:

1. Förekomst direkt begränsat (FDB) menas att variabeln direkt avhandlas, men i begränsad utsträckning.
2. Förekomst direkt med flertal exempel (FDF) menas att variabeln behandlas i flertal textavsnitt
3. Förekomst direkt och centralt team (FDC) menas att variabeln behandlas omfattande och som röd tråd genom texten i sin helhet.
4. Förekomst indirekt (FI) menas att diskussioner kan återfinnas som utan att direkt beröra variablerna behandlar dessa genom närliggande perspektiv och diskussioner.
5. Förekommer ej (FE) vare sig direkt eller indirekt och kan inte uppfattas relateras till överhuvudtaget

Tidigare forskning eller teoretiska perspektiv

Forskning kring krig och krigföring har varit frekvent i modern tid med en av de viktigaste utgångspunkterna i Claus von Clausewitz *Om kriget*. Forskning rörande irreguljär krigföring har varit mer marginell och av intermittent intresse. En inte helt jämbördig jämförelse skulle kunna

placera den brittiske översten Callwell som förgrundsgestalt för betraktelser av problematiken med *Small Wars* med sin klassiker med samma namn från 1896.²⁵ En period under tidigt 1960-tal bedrevs ett omfattande forskningsarbete i USA, för att därefter i praktiken upphöra i takt med att Vietnamkriget skulle glömmas.

År 2002 utgavs *Learning to eat Soup with a Knife*²⁶ skriven av John Nagl med ett innehåll som riktar sig mot dilemmat med den militära kulturen och irreguljär krigföring. John Keegan är känd författare med militär kultur som studiefokus liksom John A Lynn. Keegan argumenterar för själva krigskulturens påverkan av krigen, snarare är politikens primat à la Clausewitz, medan Lynn i boken *Battle* från 2003 kommer in på artikelns område.

Genom USA:s, 2006 lanserade nya, *Counterinsurgency*-doktrin har en påtaglig studie- och forskningsökning initierats, dock än så länge med få arbeten återfunna inriktade mot det militära paradigmatets kultur- och attitydrelationer till det åter uppseglade irreguljära problemet. Bland tongivande akademiska författare som pekat på kulturproblemet återfinns Colin S Gray, James S Corum²⁷ och Robert M Cassidy, vilken kan framhållas med sin bok *Counterinsurgency and the Global War on Terror*,²⁸ som ett explicit kulturundersökande arbete. Vid databassökning i Dawsons Books²⁹ anges totalt 425 publicerade böcker med huvudtemat upprorsbekämpning varav 276 är utgivna efter 2004 vilket indikerar nyintresset. Sökning på *military culture* genererade 155 träffar varav 19 utgivna efter 2004. Sökning på *COIN* och *military culture* genererade endast 5 träffar vilket indikerar grad av intresse för denna aspekt. Rörande artiklar av vetenskaplig status påvisar basen Accademic Search Elite över 3000 artiklar sedan 2004. Sökning på Library of Con-

gress on Line Cataloge³⁰ ger 452 träffar på *counterinsurgency* och *irregular warfare* och *military culture*. Intresset för området irreguljär krigföring och upprorsbekämpning är internationellt under stark tillväxt.

Från chefsprogrammets uppsatser vid FHS³¹ från 2001-2009 återfinns nio (en från 2002, två från 2004, två från 2005, en från 2006 och tre från 2009) som kan hänföras till området irreguljär krigföring i allmänhet. Av dessa riktas en uppsats explicit mot militär kultur (dock endast amerikansk) och negativ attityd mot irreguljär krigföring (Lindgren, Chefsprogrammet 07-08) och en uppsats mot området kultur (Everbrand, Chefsprogrammet 04-06) i detta fall rörande strategisk kultur i ett europeiskt perspektiv (franskt och brittiskt).

Ingen uppsats har under den senaste tioårsperioden, dvs under den period då förekomst av irreguljär krigföring (åter) blivit ett uppenbart militärt problemområde, direkt undersökt området västerländsk militär kultur och negativa attityder mot irreguljär krigföring utifrån förekomst, orsaks-, konsekvens- och motåtgärds perspektiv.

I denna översiktliga analys av forskningsläget finns begränsningar. Ytterligare relevant material kan med stor sannolikhet återfinnas vid en djupare undersökning av det internationella forskningsläget och produceras fortsatt i en ökande takt. Bedömt kommer dock indikationen kvarstå att svenskt intresse för området varit och är begränsat.

Material och källkritik

Urvalskriterier har varit samtidighet, kontextförståelse, utvecklad förståelse för kausala mekanismer rörande irreguljär krigföring och militära insatser, historisk kunskap och flera tolkningsperspektiv som till exempel olika utgångspunkter för studier/forsk-

ning samt olikheter i kulturell författarbakgrund. David Kilcullen och Nils Marius Rekkedal har djupa studie- och erfarenhetsbakgrunder i området och som icke-amerikaner, uppfattas de intressanta att granska.

James Corum och John Nagl representerar såväl historisk koppling och samtida erfarenheter täckande irreguljära insatser i Sydamerika, Afrika, Mellanöstern, Central- och Sydostasien. Bland andra intressanta författare finns Colin S Gray som här valts bort med hänsyn till begränsad egenupplevd erfarenhet av problemområdet och heller inte utgör expert i området. General Rupert Smith har som unik europeisk hög militär chef beskrivit samtida konflikters karaktär men hans bok *Utility of Force* är inte en direkt studie av irreguljär krigföring och har därför valts bort. Båda författarna har dock skuggranskats vid sidan av artikeln. Amerikanerna Robert M Cassidy och Steven Metz är också intressanta och rekommenderas för referensgranskning av artikeln.

Urvalet representerar samtidig forskning på området, kontextkompetens då alla har både forskat på, och själva deltagit i, irreguljära insatsmiljöer, historisk kunskap och olika perspektiv i form av olika nationell/kulturell bakgrund och olika geografiska fokus på insatser/krig. Vidare har författarna olika metodperspektiv för sina studier (organisationsteori – Nagl, antropologi/fältstudier – Kilcullen, historiskt präglad forskning – Corum och Rekkedal). Sammantaget bedöms en relativt god enhetlighet i sakkunskap kombineras med mångfald i perspektiv genom den valda litteraturen.

Källkritiskt består problemet främst av i vilken utsträckning redogörelser kring kultur och attityd kan tolkas som, främst oberoende, samtida och tendensfria.³² Avseende samtidighet bedöms urvalet inte medföra problem. Området attityd utgör inget huvudtema för någon av källorna (även om

Nagls fokus är organisationers lärandeför-måga som kan ses som närliggande till kultur) vilket teoretiskt torde minska risk för tendens. Källornas ambitioner att redovisa historik, kontexter, problem och förhållande uppfattas inte primärt tjäna på överdriven beskrivning av attitydproblem även om det genomgående finns tolkningar kring orsaker till problem vid irreguljär krigföring.

Det kan teoretiskt inte uteslutas att vissa källor begränsat beskrivningar av negativ attityd då det skulle kunna uppfattas som kritik mot det militära systemet och dess utbildningsetablissemang. Kilcullen och Rekkedal har kopplingar till amerikanska försvarsmakten respektive Försvarshögskolan. Nagl och Corum har tidigare tjänstgjort i amerikanska försvarsmakten men inte gjort karriär och gått vidare civilt vilket kan ha bidragit till en extra kritisk underliggande syn. Corums skarpa penna kan ge tankar kring eventuell tendens av högre vilja till kritik än den mer neutrala ton som karakteriserar Nagl och Rekkedals ordval.

Risker för tolkningsmässiga begränsningar bedöms som mindre genom källornas generellt sett djupa kontextförståelse.³³ Rörande tendensrisk kan viss kritik diskuteras, till exempel Corums drag av värderande argumentation och Kilcullans eventuella beroende till den amerikanska administrationen. Sammantaget bedöms att viss tendensrisk kan förekomma.

Avgränsningar

Området Irreguljär krigföring avgränsas till delområdet ”det militära bidraget till upprorsbekämpning” då det uppfattas vara denna del, inte minst relaterat till själva benämningen, som uppfattas som känsligt och attitydpåverkande. Kring attityder avgränsas området till att undersöka argumentation kring negativa attityder. Granskning

har avgränsats till litteratur utgiven efter 2006 då såväl militärt som politiskt intresse kraftigt ökade rörande irreguljär krigföring. Vidare avgränsning har gjorts genom strategiskt urval från den litteratur som granskats under 2008-09 vid arbetet med ämnesutveckling i krigsvetenskap rörande irreguljär krigföring. Endast litteratur skriven av personer med omfattande egen erfarenhet (här kallat expertlitteratur) behandlas då artikelns nyckelperson Frank Kitson var expert på området upprorsbekämpning.

Undersökningen

”Learning to Eat Soup with a Knife”

Författaren Johan A Nagl, PhD och före detta överstlöjtnant i U.S Army med pansarbakgrund, är en av de mer kända nutida amerikanska experterna inom området *counterinsurgency* och irreguljar warfare. Hans forskning kring Vietnamkriget och ”The Malayan Emergency” med fokus på militär lärandeförmåga och anpassningsförmåga resulterade 2002 i den uppmärksammade boken *Learning to Eat Soup with a Knife*³⁴ med den här undersökta nyutgåva från 2005.

Nagl har krigserfarenhet från såväl Gulfkriget som Irakkriget, där han tjänstgjorde som operationsofficer i Task Force 1-34 Armour i Khalidiyah 2003-04. Som medförfattare till den senaste amerikanska doktrinen för *Counterinsurgency*³⁵ har Nagl stått General David Petraus³⁶ nära. Britisk och amerikansk militär kultur undersöks särskilt mot förmåga till anpassning till irreguljär krigföring. Särskilt analyseras organisationskultur. Undersökningen relateras endast till irreguljär krigföring under kalla kriget men slutsatserna upplevde Nagl verifierades i stor utsträckning under Irakkriget.³⁷ Han underskattade dock svår-

igheterna att anpassa en armé för upprorsbekämpning samtidigt som förmåga i reguljär krigföring vidmakthålls.³⁸

FRÅGA 1: Förekommer beskrivningar av negativ attityd till Irregular warfare?

En anmärkningsvärd motvilja till användande av okonventionell taktik har enligt Nagl varit karakteristiskt för det amerikanska förhållningssättet till krig och krigföring.³⁹ En brist på entusiasm inom armén för de krig man de facto utkämpade förelåg under 1800-talet.⁴⁰ Kennedys försök under 1960-talet att öka arméns uppmärksamhet på irreguljär krigföring mötte starkt motstånd från armén som framhärddade att ”varje soldat kan hantera upprorsmakare”.⁴¹ Uppfattningar redovisas att gerillakrigföring sågs som en begravningsplats för varje officers framtid och vissa traditionella officerare uppfatta området vara ”under deras värdighet” och möjligen något som kunde inträffa men så avlägset att det inte var värt att överväga.⁴²

SVAR: Förekomst direkt med flertal exempel (FDF).

FRÅGA 2: Förekommer beskrivningar om militär kultur mot Irregular warfare?

Bokens inledning beskriver den amerikanska arméns organisationskultur inriktad mot konventionella fiender som använder reguljär taktik.⁴³ Nagl formulerar att det handlar om ett helt annat sätt att tänka ”strid” och krigföring, något som påstås att soldaterna hade lättare att anpassa sig till än staberna under Irakkriget.⁴⁴ Karakteristiskt för den amerikanska militära kulturen sägs ha varit en övertro på teknologi, förintelsestrategi och endera fred eller krigstillstånd vilket lett till lite utrymme för politisk-militära interaktioner.⁴⁵ Denna ”absolutistiska” profil

eller kultur sägs skilja sig mot den brittiska mer pragmatiska militära kulturen som påstås ha vant sig att hantera krigföring med färre resurser och även med andra mål än nationens överlevnad (grundat under kolonial- och emperietiden).⁴⁶

Någon djupare uppmärksamhet mot irreguljär krigföring förekom inte heller under Vietnamkrigets andra period (1965-72) enligt Nagl.⁴⁷ Men negativ attityd fanns även inom de brittiska styrkorna under Malaysiasinsatserna.⁴⁸ Ur brittisk synvinkel beskrivs hur synen historiskt delades upp mellan krig och krigföring och separerade all den omfattande erfarenhet som fanns från kolonialtidens konflikter från den teori och praktik som omfattade the Home Armies före första världskriget.⁴⁹ I den amerikanska armén var och är essensen i krigföring enligt karriärofficerarna markstrid med reguljärt organiserade divisioner.⁵⁰ Den brittiska militära kulturen beskrivs ha utvecklats efter andra världskriget mot en mer tydlig förståelse för de speciella förutsättningarna som *Small Wars* innebär.⁵¹ Dock beskrivs en i grunden ”konventionell attityd” även under sent 50-tal hos brittiska officerare.⁵²

En skillnad i attityder mellan äldre och yngre officerare beskrivs.⁵³ Den amerikanske general Westmoreland beskriver, rörande Vietnamkriget, att andra anpassningar, än de främst konventionella, som prövades hade varit resursbesparande men krävt avsevärt större förändring av arméns institutionella tankesätt.⁵⁴

SVAR: Förekomst direkt med flertal exempel (FDF).

FRÅGA 3: Förekommer beskrivningar om orsaker till ovan problem?

Nagl hävdar att under 1800-talet blev engagemang inom *Small Wars* aldrig erkänt

som en viktig aspekt inom den amerikanska arméns verksamhet.⁵⁵ Fokus låg på Napoleons sätt att föra krig i Europa vilket sågs som den sanna ”raison d’être” för krigföringsförmåga.⁵⁶ För de amerikanska officerarnas Code of the Army Officer innebar *the traditions of avoiding matters of politics*⁵⁷ en grundläggande avhållsamhet från sådan militär-politisk integration som den irreguljära krigföringen bygger på. Den irreguljära krigföringens olika aspekter, till exempel pacificeringsåtgärder mot civilbefolkningen medförde inte ära och befordran och få möjligheter till dramatiska slag med all den vapenkraft man besatt i Vietnam.⁵⁸

Nagl beskriver organisationskulturer och dess påverkan av militära drivkrafter, och motverkan till förändringar och pekar vidare på förhållandet att USA, trots framgångar i *Small Wars* under 1800-talet helt fokuserade mot europeiska krigsideal.⁵⁹

SVAR: Förekomst direkt med flertal exempel (FDF).

FRÅGA 4: Förekommer beskrivningar om konsekvenser av negativ attityd och kultur mot Irregular warfare?

Den konventionella inriktningen motverkade såväl innovativa idéer inom systemet som motsvarande utifrån.⁶⁰ Inom utbildningssidan för officerare pekar Nagl på olikheter mellan USA och Storbritannien hur man utbildat på irreguljär krigföring (ingen utbildning alls inom USA) under 1950-talet.⁶¹ Problemen Kennedy hade att få armén intresserade av irreguljär krigföring beskriver Nagl som omfattande och presidenten sägs inte ha litat på att utveckling av förmåga i irreguljär krigföring skulle ske enligt hans vilja.⁶²

En aspekt som tas upp är skillnaden på attityd och förmåga där den militära sidan

motverkade utveckling, till skillnad mot underrättelsesektorn (CIA) som visade sig både ha bakgrund, vilja och förmåga att utveckla sig inom fältet irreguljär krigföring.⁶³ Efter mordet på president Kennedy återgick militären fullt ut till traditionell doktrin med volym och eldkraft som huvudinriktning.⁶⁴ Den amerikanska militära kulturens konventionella inriktning var så stark att den förhindrade lärdomar kring irreguljär krigföring under och efter Vietnamkriget.⁶⁵

Officerare som såg förändringsbehov under Vietnamkriget riskerade karriären om detta framfördes.⁶⁶ Organisationskulturen för konventionell krigföring var så stark att även förändringsdirektiv från högsta ort inte kunde rubba den.⁶⁷ Än värre framhålls att en så stark kultur för en krigföringsform riskerar motverka insikter att vissa styrkor kan vara svagheter inom andra krigföringsformer.⁶⁸

SVAR: Förekomst direkt med flertal exempel (FDF).

FRÅGA 5: Förekommer beskrivningar om motåtgärder till negativ attityd?

Nagl beskriver att de ansträngningar president Kennedy vidtog under 1960-talet,⁶⁹ inte kröntes med större framgångar på att armén olyckligtvis vare sig hade kunskaper eller vilja till förändringar bort från det konventionella krigets grunder.⁷⁰ Att ändra organisationskultur (inom amerikanska armén och försvarsmakten) sägs framför allt kräva en ny approach till militär bildning som uppmuntrar ändringar i kulturella värden och fostrar intellektuell nyfikenhet. De som befordras bör vara de som har fantasi och intellektuell spännvidd som gynnar förändring.⁷¹

Nagl föreslår att vidare studier och forskning kring organisationskulturers

påverkan kan ge indikationer på orsaker till motvilja eller förmåga till förändring och anpassning i krigföringsförmåga (d v s mot ökad förmåga i irreguljär krigföring).⁷²

SVAR: Förekomst direkt med flertal exempel (FDF).

Sammanfattning

Sammantaget återfinns samtliga delfrågor i direkt form och flertal exempel återfinns. Boken kan ses som inriktad mot problem kring och orsaker till den militära kulturens negativa inflytande mot irreguljär krigföring där särskilt organisationskultur och förutsättningar för lärande anges som centrala områden. Källan klassificeras som besvarande frågorna med förekomst direkt med flertal exempel (FDF).

”The Accidental Guerilla”

Författaren Dr David Kilcullan är en före detta australiensisk arméofficer med insats- erfarenhet från Sydostasien och Mellanöstern. Han är en av de nutida världsledande experterna på irreguljär krigföring och har tjänstgjort vid alla operationsområden med anslutning till *the War on Terrorism* sedan 9/11 som Special Advisor for *Counterinsurgency* to Secretary of State Condoleezza Rice, Senior *Counterinsurgency* Advisor to General David Petraeus i Irak, och som Chief Counterterrorism Strategist for the U S State Department.

Kilcullan har skrivit ett flertal böcker och arbeten kring området irreguljär krigföring med tyngdpunkt på *counterinsurgency*. Den senaste boken *The Accidental Guerrilla* från 2009 behandlar från Irak och Afghanistan mot vidare perspektiv där globala och kulturella aspekter formar vad som kallas komplexa hybrider av motstridiga trender. Fokus riktas mot förklaring-

ar och argumentation kring vad som mer är lokala företeelser och inte per automatik ”världsomspännande terrornätverk”.

FRÅGA 1: Förekommer beskrivningar av negativ attityd till Irregular warfare?

Kilcullen refererar till ett tillfälle under tiden då han gick på Australian Defence College under 2001, före 9-11, när en pensionerad hög amerikansk general var på besök. Generalen uttryckte på frågan om betydelsen av nya hot att den amerikanska överlägsenheten i konventionell krigföring och precisionsbekämpning skulle vara tillräcklig för att kunna negligera nya hot och reducera dem till ”nuisance value only”.⁷³ Uppfattningar bland högre befäl beskrivs som att ansträngningar att integrera och få med befolkningen var ”mjuka attityder mot terrorism”.⁷⁴

En form av övertro och andkippande antagande om den amerikanska militärmaktens konventionella möjligheter omtalas vad gäller uppfattningar om agerandemöjligheter i en värld efter 9/11.⁷⁵ Direkta insatsers glamour kontra det mer oglamorösa att bygga vägar är också beskrivningar på attityder av negativ karaktär.⁷⁶

SVAR: Förekomst direkt men i begränsad omfattning (FDB).

FRÅGA 2: Förekommer beskrivningar om militär kultur mot Irregular warfare?

Det amerikanska huvudsakliga intresset för aktiva kinetiska operationer mot upprorsmakare och terrorister under Irakkriget beskrivs som motsats till de irakiska samarbetsparternas främsta oro för befolkningens säkerhet.⁷⁷ Som motsats till integreringsansträngningar med befolkning omnämns tillnärmningar som *repetitive raiding*, extrem kinetisk attityd och självskyddsomsorg.⁷⁸

Ett annat drag som fjärrar från grunderna i irreguljär krigföring, menar Kilcullen, är den prestige som högteknologiska avancerade operationer kan uppfattas bland militärer.⁷⁹ Försöken att samla alla typer av terrorister och extrema grupper under etiketten ”War on Terrorism” och med ”skohorn” försöka tränga in ett ursprungligen icke-militärt fenomen i ett konceptuellt ramverk som den konventionella krigföringen påstås göra en redan svår utmaning avsevärt svårare.⁸⁰ Okunskap eller ovilja osagt, de facto låg förmåga inom *counterinsurgency* uppvisades bland vissa chefer i Afghanistan så sent som 2006, bland annat negligering av hur man skulle följa upp insatser.⁸¹ Generell fiendefokusering och vilja till storskaliga operationer i Afghanistan menar Kilcullen ger motsatt verkan till det som eftersträvas vid *counterinsurgency*.⁸²

SVAR: Förekomst direkt men i begränsad omfattning (FDB).

FRÅGA 3: Förekommer beskrivningar om orsaker till ovanstående problem?

En påverkande faktor, enligt Kilcullen, var risk för förlorade arbetstillfällen och därmed väljarröster i USA vid en alltför omfattande omorientering från konventionella system till militärt okonventionella lösningar. Detta gör att asymmetrin mellan dagens motparter och den konventionella amerikanska och västerländska militära förmågan bedöms fortsätta lång tid.⁸³

SVAR: Förekomst direkt med i begränsad omfattning (FDB).

FRÅGA 4: Förekommer beskrivningar om konsekvenser av negativ attityd och kultur mot Irregular warfare?

Ett exempel är fortfarande låg nivå på

COIN-kompetens inom ISAF (såväl inom militära som polisiära system) och vid Kabul Military Training Centre.⁸⁴ De västerländska militära förmågorna påstås vara fel för den typ av motståndare som irreguljär och hybridkrigföring innebär.⁸⁵ Återkommande behöver vanliga förband justera sina förhållnings- och tankesätt vid insatser i irreguljära konflikter.⁸⁶ Motreaktioner på uppfattningar om ökad riskbenägenhet i terroristmotåtgärder i USA riskerar att dömas ut som *being soft on terrorism*.⁸⁷

SVAR: Förekomst direkt med i begränsad omfattning (FDB) och förekomst indirekt i flera exempel (FIF) genom hela bokens argumentation kring USA:s förhållningssätt till The War on Terrorism.

FRÅGA 5: Förekommer beskrivningar om motåtgärder till negativ attityd?

Kilcullen tar upp behovet att finna nya sätt att förstå och motverka de ”nya” hoten och menar att detta är den största utmaningen. Paradigmet ”Kalla kriget” och hur man ska förstå reguljär krigföring räcker inte för att förklara hybridkrigföring konceptuellt.⁸⁸ Vidare anges behov av nya begrepp och definitioner i form av ett nytt ”lexikon” där Kilcullen hävdar att definieringar mer bör vara antropologiska relationer än de klassiska mellanstatliga relations-definieringarna.⁸⁹ Behov av fördjupade strategidiskussioner och kunskaper, mer balanserade militära och civila förmågor anpassade till irreguljär krigföring och nya strategiska organisationer i stil med andra världskrigets OSS⁹⁰ föreslås som åtgärder för ökad förmåga.⁹¹

Svar: Förekomst direkt med i begränsad omfattning (FDB).

Sammanfattning

Kilcullen pekar i vissa fall direkt på atti-

tydfrågan men i huvudsak fokuseras på förhållanden kring begränsad förståelse, kunskap och vilja att utveckla förmåga i irreguljär krigföring. Han pekar flera gånger på den militära kulturen som en orsak och beskriver konsekvenser av detta till men för COIN-förmåga som behövs såväl i Irak som i Afghanistan. Vissa åtgärder föreslås men utan fördjupad diskussionen. Sammantaget besvaras frågorna i begränsad utsträckning direkt (FDB) men indirekt handlar temat om hur man ska förstå nya former av uppror och gerillakrigföring, vilket kan ses som en konsekvens av att området inte studerats under lång tid inom västvärlden och speciellt inte i USA.

”Fighting the War on Terror”

Författaren professor James S Corum, Dean vid Baltic Defence College, är militärhistoriker med fokus mot Luftmakt och irreguljär krigföring. Han tillhör de främsta amerikanska experterna på området upprorsbekämpning. Han är överstelöjtnant i U S Army Reserve och har tjänstgjort i operationer både i El Salvador och i Irak 2004. James Corum har skrivit flera böcker om ämnet och varit föreläsare vid Försvarshögskolan under 2007.

Fighting the War on Terror – a Counterinsurgency Strategy, är en kritisk betraktelse av den amerikanska strategin för det så kallade War on Terror, numera allt oftare benämnt som The Long Haul. Utifrån historiska perspektiv dras slutsatser kring amerikanska doktriner, militära strukturer och generell begränsad förståelse för upprorsbekämpning. Särskilt betonas underrättelseverksamheten, återuppbyggnad och integration av befolkningen i insatserna. Tydlig kritik riktas mot den uppfattade amerikanska oförmågan att ha dragit erfarenheter från Vietnamkriget och detsamma rörande

att ha tagit till sig från de brittiska erfarenheterna från Malaysia under 1950-talet.

FRÅGA 1: Förekommer beskrivningar av negativ attityd till Irregular warfare?

Redan i förordet av Sir Michael Howard anges att amerikanska soldater inte uppmuntrats att se "nationsbyggande" med förmåga till upprorsbekämpning som en viktig del av deras uppgifter.⁹² Ignorans av upprorsbekämpning och fokus på konventionell krigföring under Vietnamkriget tas upp.⁹³ Sådan attityd tillskrivs General Westmoreland, högste amerikanske militära chefen i Vietnam 1965-69 och de amerikanska försvarsgrenscheferna.⁹⁴ Liknande attityd var enligt Corum typisk för den amerikanska arméns fixering vid stora konventionella operationer.⁹⁵ Trots omfattande erfarenheter från El Salvador och Colombia hävdas att den amerikanska armén varit mycket motvillig att hantera pågående upprorssituationer.

Följderna av Gulfkriget 1991 och uppfattningar inom främst amerikanska flygvapnet försköt ytterligare attityderna till ytterst extrem förmån för högteknologisk krigföring.⁹⁶ Först i och med Irak och Afghanistan kom en ändring.⁹⁷ Vidare anges en noterbar motvilja bland amerikanska militära chefer att ändra den väletablerade konventionella doktrinen och anpassa styrkorna för upprorsbekämpning och anti-terrorism.⁹⁸ Man uppvisar en rigid hållning att enbart fokusera på en typ av krig. Detta skriver Corum är den främsta orsaken till det påtagliga ointresse som försvarssektorn visat med sin oförmåga att anpassa sig till nya verkligheter och fiender sedan slutet på kalla kriget.⁹⁹

En synnerligen viktig attityd beskrivs vad gäller befordringsmöjligheter som påstås ha krävt en följsam positiv syn på högteknologisk krigföring i spåren av Gulfkriget.¹⁰⁰

SVAR: Förekomst direkt argumentation med flera exempel (FDF).

FRÅGA 2: Förekommer beskrivningar om militär kultur mot Irregular warfare?

Från 1970 sägs de mest inflytelserika amerikanska militära officerarna ha accepterat som en dogm att den amerikanska försvarsmakten inte var lämpad att bedriva krig som det i Vietnam.¹⁰¹ Det s k "Vietnamsyndromet" ("We don't do insurgencies")¹⁰² kom att karakterisera den amerikanska arméns ledarskap. Även en kultur att "straffa" officerare som gick utanför huvudfällan beskrivs av Corum.¹⁰³ Många i amerikanska försvaret verkar inte räkna olika uppror som "riktiga krig".¹⁰⁴ Kommande amerikanska doktriner befaras fortsatt att premiera direkta insatser mot irreguljärt ledarskap som huvudmetod,¹⁰⁵ baserat på hoppet om snabba avgörande segrar vilket Corum menar är dömt att misslyckas vid upprorsbekämpning.

Ett övervägande taktiskt fokus och förbi-seende av strategiskt tänkande påstås generellt ha bidragit till den amerikanska kulturen mot irreguljär krigföring.¹⁰⁶

SVAR: Förekomst direkt med flertal exempel (FDF).

FRÅGA 3: Förekommer beskrivningar om orsaker till ovanstående problem?

En orsak tas upp i förordet och det är den ökande "dehumanization" av krigföringen som den högteknologiska fokuseringen lett till.¹⁰⁷ Corum beskriver även det högre officersskiktet främst utbildade och tränade som ingenjörer eller managers med därtill hörande svårigheter att ta till sig insikter och "mjukare" aspekter som historia, sociologi och psykologi, alla viktiga områden då det gäller irreguljär krigföring.¹⁰⁸

Behov av förändringar kräver starkt ledarskap, vilket Corum menar varit ett problem i de högre officersskikten.¹⁰⁹ 1990-talets budgetmässiga och organisatoriska prioritering mot högteknologiska militära lösningar som Corum pekar på,¹¹⁰ torde i hög grad ha underblåst en avvisande och negativ attityd mot irreguljär krigföring. En extrem inriktning mot metodologi och högteknologi har format den amerikanska militära kulturen med mycket lite studier av grundläggande militärhistoria.¹¹¹

I centrum av modern amerikansk militärkultur ligger ett drag av teknologisk determinism.¹¹² Corum skriver om den ”förvånande ovljan” att ändra koncept och styrkor i det militära ledarskiktet, nära nog oavsett vad som händer.¹¹³

SVAR: Förekomst direkt med flertal exempel (FDF).

FRÅGA 4: Förekommer beskrivningar om konsekvenser av negativ attityd och kultur mot Irregular warfare?

En stor del erfarenheter från Vietnamkriget uteslöts som varande irrelevanta för framtiden vilket medförde att enkom förmåga i konventionell krigföring utbildades på och befästes.¹¹⁴ Detta innebar att viktiga erfarenheter av positiv karaktär (hur man med framgång bekämpar uppror) från El Salvador aldrig fick fäste i den byråkratiska kulturen i Washington.¹¹⁵ En konsekvens av detta blev att problematiken att koordinera statliga myndigheter kom att kvarstå. En annan konsekvens anges blivit den starka nedprioriteringen av civil affairs-förband,¹¹⁶ något som skulle visa sig särskilt viktigt under Irakkriget.

Högre befäls syn att den typen av uppgifter var distraherande bort från de ”riktiga uppgifterna” inom konventionell krigföring,¹¹⁷ innebar en otacksam uppgift för alla

de lägre officerare och soldater som, ouppmärksammade, hade att hantera situationen i Irak efter det snabba militära övertagandet. Underskattande av svårigheterna vid irreguljär krigföring tog sig uttryck i realistiska bedömningar om truppbehov i Irak (med stöd av högteknologi).¹¹⁸

Clintonadministrationens (1993 - 2001) prioriteringar av högteknologi resulterade i för få och oförberedda styrkor när Irakkriget startades.¹¹⁹ Vissa officerare som kritiskt granskat Gulfkriget (the Gulf War Air Power Survey project) blev snabbt pensionerade som överstelöjtnanter.¹²⁰

SVAR: Förekomst direkt med flertal exempel (FDF).

FRÅGA 5: Förekommer beskrivningar om motåtgärder till negativ attityd?

Corum anger att utbildning och bildning är starten och att en ny ”all-service couterinsurgency school” borde etableras för att råda bot på decenniernas negligering av ickestatlig krigföring.¹²¹ Generellt sett påtalar Corum att hela officersutbildningen behöver överses vad gäller samtida former av krigföring samt att högre stabs- och chefsutbildning måste ske tidigare än vad som sker (före fyllda 30 år).¹²² Även bör det införas en generalstabsutbildning, inte minst för att höja nivån av strategiförståelse.¹²³

Det viktiga hävdar Corum är att i grunden ändra den amerikanska militärens sätt att tänka kring krigföring och vidga perspektiven och omorientera bort från falska profetior om högteknologisk determinism.¹²⁴

SVAR: Förekomst direkt med flertal exempel (FDF). Beskrivningarna förekommer dock främst som avslutning och kan inte ses som genomgående argumentation i sig, även om de utgör poängen med hela argumentationen.

Sammanfattning

Corums bok besvarar alla frågeställningarna direkt och med många exempel på ett tydligt och påtagligt sätt. En starkt negativ kritik mot USA sätt att intressera sig för, förstå och genomföra irreguljär krigföring framförs med stor tydlighet som enkelt kan kopplas till frågorna. Helhetsmässigt svarar boken påtagligt och direkt på alla frågor med flera exempel (FDF).

”Insurgency and Counterinsurgency”

Författaren professor Nils Marius Rekkedal har en bred erfarenhet av militärteori och operationskonst¹²⁵ och har studerat området irreguljär krigföring under lång tid. Rekkedal är för närvarande den främsta ämnesexperten inom området vid Försvarshögskolan. “Insurgency and Counter-Insurgency”, som främst är skriven för officerare vid FHS syftar till att ge bidrag till en ökad förståelse kring hur olika problem och koncept har behandlats rörande upprorsbekämpning.¹²⁶

Historiska exempel varvas med nutida händelser där egna uppfattningar och erfarenheter bidrar till slutsatser. Boken omfattar beskrivningar av olika koncept för uppror och upprorsbekämpning, gerillakrigföring, asymmetrisk krigföring och terrorism. Utmaningar för västvärlden tecknas och en personlig bild av framtida trender inom uppror avslutar boken som har använts inom utbildningen vid Försvarshögskolan.

FRÅGA 1: Förekommer beskrivningar av negativ attityd till Irregular warfare?

En generell amerikansk negativ uppfattning och attityd till Irregular warfare beskrivs.¹²⁷ Kriget i Irak och Afghanistan har dock lett till ett nytt intresse,¹²⁸ vilket

Rekkedal tillskriver både den militära och den akademiska världen i USA.¹²⁹ Uppfattning som att ”irregular or unconventional warfare” känns obekvämt inom både den europeiska och amerikanska militära traditionen¹³⁰ är också en tydlig negativ attitydbeskrivning. USA inklusive andra stater beskrivs som att företrädesvis ha velat föra konventionella krig och att de troligen kommer att fortsätta försöka göra detta.¹³¹ Rekkedal skriver att de högsta amerikanska militära cheferna kapslade in problemen i Irak genom försök att minimera truppbidrag inledningsvis, också för att minimera ”slöseri” av trupper på lågprioriterade uppdrag.¹³² Motvilja att befattna sig ens med ordet ”insurgency” i USA bland ledande civila skikt fanns även sent 2005.¹³³

SVAR: Direkt förekomst av exempel, vilka dock inte återkommer genomgående i boken. Givna exempel är dock tydliga. Totalt sett ansätts klassificering FDB (begränsad omfattning).

FRÅGA 2: Förekommer beskrivningar om militär kultur mot Irregular warfare?

Rekkedal skriver att för de flesta EU- och Natoländerna, utom Storbritannien och Frankrike, innebär deltagande i irreguljära konflikter något nytt som vare sig deras träning eller utrustning är anpassade för.¹³⁴

SVAR: Förekomst direkt i begränsad omfattning (FDB). Indirekt finns genom boken som helhet kopplar till västvärldens problem med irreguljär krigföring.

FRÅGA 3: Förekommer beskrivningar om orsaker till ovanstående problem?

Rekkedal beskriver att det är skilda traditioner mellan traditionell militär teori för

konventionell krigföring och ”revolutionär krigföring” och gerillakrigföring.¹³⁵ Förhållandet att man fram till andra världskriget, inom den europeiska formen av krigföring, såg bekämpningsförsök mot maktmaskineriet som bandit- och kriminell verksamhet,¹³⁶ torde ha bidragit till en negativ attityden mot *Small Wars*. En ovilja att genomföra krigföring uttalat hänsynslöst har framförts som en orsak till motvilja mot irreguljär krigföring och allmänt en prioriterad uppfattning mot teknologisk krigföring med överlägsen eldkraft som bas.¹³⁷ Vidare tas upp att det historiskt ofta tagit längre tid för den högre militärledningen att förstå innebörden av uppror jämfört med de lägre befälsskikten som möter verkligheten direkt.¹³⁸ Att behöva ändra strategier kan även medföra hot om politisk trovärdighet för de högre skikten.¹³⁹ Den amerikanska prioriteringen mot teknologiöverlägsenhet beskrivs som en orsak till att USA föredrar konventionell krigföring.¹⁴⁰ Från Roger Trinquier hämtar Rekkedal synen att de traditionella militära styrkorna inte längre har den avgörande rollen och inte heller förmågan att leverera ”seger” och därmed är orsaken till att arméstridskrafternas företrädare aldrig seriöst angripit ett problem som man uppfattar som ”ett obetydligt element i krigskonsten”.¹⁴¹

SVAR: Såväl direkt som med flera exempel (FDF).

FRÅGA 4: Förekommer beskrivningar om konsekvenser av negativ attityd och kultur mot Irregular warfare?

Problemen för USA under Vietnamkriget beskrivs flera gånger i boken och Rekkedal skriver att U S Army var tveksamt villig att anpassa sig efter de lokala förhållandena och att lära sig hur ett kommunistlett

uppror skulle bekämpas.¹⁴² Som kontrast beskrivs att den brittiska militära kulturen och traditionen medfört en annan mentalitet och annat förhållningssätt till irreguljär krigföring.¹⁴³ Det amerikanska militära och politiska skiktet var i praktiken mer intresserad av konventionella militära lösningar.¹⁴⁴ Motviljan att befatta sig med upprorsbekämpning efter Vietnamkriget ledde till att erfarenheter och vidare möjlighet att utvärdera sin utrikespolitik försvann under 1970-talet även om flera så kallade COIN-operationer genomfördes i Sydamerika mellan 1970 till 1990-talet.¹⁴⁵ Rekkedal anger att försvarsmakter anpassade för konventionell krigföring tenderar ha svårt för okonventionella motparter som kräver ett komplett nytt tänkande för de statliga styrkorna.¹⁴⁶ Ett generellt problem anges vara att strukturen vid konventionella försvarsmakter, såväl den amerikanska som den sovjetryska, t ex i Afghanistan, endast ger begränsad effekt mot organiserade gerillastyrkor.¹⁴⁷ Att förneka svårigheterna vid upprorsbekämpning skriver Rekkedal, verkar vara mycket vanligt.¹⁴⁸ Svårigheterna med upprorsbekämpning torde kvarstå om inte militären inser och accepterar att de endast utgör en del av insatserna och att de själva inte kan åstadkomma ”seger”.¹⁴⁹

SVAR: Förekomst direkt och ett flertal exempel (FDF).

FRÅGA 5: Förekommer beskrivningar om motåtgärder till negativ attityd?

Rekkedal pekar på betydelsen att studera kunskaper, uppfattningar, insikter och erfarenheter från det stora flertalet tidigare gerillakrigen, inte minst då fler bedöms komma att inträffa.¹⁵⁰

Nya sätt att kombinera studier där t ex militär teori, antropologi och katastrofstudier ingår föreslås.¹⁵¹ Bredare sätt att stu-

dera grunder för och i konflikter anges vidare.¹⁵² Forskning och nya militära insikter där anpassad operationskonst och taktik, jämfört med vad västerländska styrkor är vanda vid, anges även som viktigt.¹⁵³ Militär institutionell och organisatorisk konsensus rörande nya former att föra krig och förmåga att införa dessa anges som särskilt viktigt.¹⁵⁴ Rekkedal anger slutligen sin syn på behovet av en mer systematisk militär debatt angående studier kring hur militära operationer ska designas/byggas baserad på en ökad förståelse kring innebörd och konsekvenser av framtida krig i tredje världen eller andra militära konflikter/uppror.¹⁵⁵

SVAR: Direkt och med flera exempel (FDF).

Sammanfattning

Rekkedals texter tar i begränsad omfattning upp direkta exempel kring området negativ attityd och explicit den västerländska militära kulturen (FDB). Övriga frågeställningar till konsekvenser, orsaker och anförd syn på motåtgärder besvaras direkt och med flera exempel (FDF). Boken som är en lärobok om uppror och upprorsrörelser har sitt fokus mer på dessa företeelser än med särskild koppling till och analys av det västerländska militära paradigmet. Totalt sett uppfattas boken besvara frågeställningarna direkt med flera exempel (FDF).

Resultat och analys

Resultatet visar att alla källorna svarar direkt på samtliga frågor men variation föreligger i omfattning. Två av källorna, Nagl och Corum, tolkas i alla avseende svara direkt och med flera exempel. Övriga källor tolkas svara direkt på alla frågor men med begränsat antal exempel. Rekkedal ger dock flera exempel på FRÅGA 3-5.

De två källor som tydligast uppfattas ar-

gumentera kring och exemplifiera, och då med fokus mot USA, problem och förhållande vid irreguljär krigföring är Nagl och Corum. Kopplat till FRÅGA 2 om militär kultur tar samtliga upp detta, om än olika utvecklat. Corum särskiljer sig genom att ange en negativ framtidsprognos vad gäller förändring av den militära kulturen. Rörande FRÅGA 3 kring orsaker till negativ syn på irreguljär krigföring anger Corum och Nagl den befintliga kulturens prioriteringar. Corum, Kilcullan och Rekkedal anger den teknologiska prioriteringen. Nagl och Corum tar upp budget- och organisationsprioriteringar och Corum omnämner fenomenet *Revolutions in Military Affairs* (RMA).

Nagl belyser tradition att strikt skilja på militär och civil verksamhet samt att irreguljär krigföring var utanför det egna verksamhetsområdet. Rekkedal ansluter sig till detta med beskrivningen att synen på *Small Wars* mer var ”bandithantering” och hävdar att det är helt skilda traditioner av krigföring samt en motvilja om inte den militära faktorn var/är konfliktavgörande. Corum beskriver påverkan av rekrytering av officerare till de högre skikten som en orsak (d v s att de inte var påtagligt positiva till irreguljär krigföring). Kilcullan nämner politisk risk rörande arbetstillfällen vid en ominriktning av försvarsindustrin bort från den dominerande produktionen av materiel och system för reguljär krigföring.

Kring FRÅGA 4 om konsekvenser av negativ attityd mot irreguljär krigföring anför Nagl förhindrande av lärdomar, förluster och svårigheter att förstå egna styrkors negativa effekter på en irreguljär motståndare. Kilcullan ansluter till förlustrisker samt tar upp läget med låg civil och militär kompetens för upprorsbekämpning, att västvärlden har fel sorts förband och förmågor för irreguljär och hybridkrigföring samt återkommande anpassningsbehov.

Tabell 1:

Analysenheter	Nagl	Kilcullen	Corum	Rekkedal
Variabler				
<i>1. Problemområden de negativ attityd till IW</i>	- Omn mns tydligt	- Omn mns fr mst r rande USA, men relativt f direkta exempel	- Omn mns tydligt och omfattande	- Omn mns tydligt, fr mst ang ende USA
<i>2. Problemområden de militär kultur med l g prio av IW</i>	- Omn mns tydligt och omfattande ang USA	- Omn mns	- Omn mns tydligt med negativ framtidsprognos	- Omn mns men i begränsad omfattning
<i>3. Problemorsaker</i>	- Synen att det var utanför egna k-mområden - Traditionen att strikta skilja på militär och politisk verksamhet - Kulturprioriteringar - Budget och org-prio	- Hög teknologisk prioritering - Politisk risk ang arbetstillfällen vid en ominriktning från dominerande reguljära krig (försvarsindustrin)	- RMA - Rekrutningsprofilen för det fnuvarande hög re officersskiktet - Kulturprioriteringar - Budget och org-prioriteringar	- Prioritering av eldkraft & hög teknologi - Synen att Small wars mer var bandithantering - Helt skilda traditioner av krig - Motvilja om inte den militära faktorn var/ är konfliktavgränsande
<i>4. Konsekvenser</i>	- Flerårig erfarenheter - Fleråriga utvärderingar - Fleråriga utvärderingar av egna styrkors motsatta effekter vid irreguljära krig	- Fel typ av militära resurser i v-styrkor för irreguljära och hybridkrig - Låg COIN kompetens militärt och civilt - Överkommande anpassningsbehov vid nya missioner	- Flerårig erfarenheter - Oförberedda styrkor - Svårigheter bedöma militära truppbehov för dagens konflikter	- Fleråriga tendenser av svårigheter vid irreguljära krig - Fleråriga utvärderingar - USA anpassningsproblem i Vietnam - Problem att analysera egen utrikespolitik
<i>5. Motgångar</i>	- Ny approach till militär utbildning - Befordringsfaktorer som nyfikenhet och intellektuell spännvidd	- Nya sätt att förstå krigsbehov - Nya begrepp och definitioner kan underlätta - Fleråriga strategiska diskussioner och förståelse - Nya strategiska institutioner (typ OSS under VK2)	- Utbildning och utbildning - Generalstabs utbildning - COIN-centrum - Nya sätt att tänka krig med vidgade perspektiv - Omorientering bort från hög teknologisk determinism	- Historiska studier av irreguljära krig - Nytt studier av flerdisciplinär art (inkl. t.ex. antropologi) Behov av mer systematisk debatt - Behov av militär konkurrens kring irreguljära krig

Resultatbeskrivning

Sammantaget tolkades variabelvärdena för analysenheterna enligt *Tabell 1*. Variabelvärden (s 18) enligt nedan:

Variabler/ Analysenhet	1. Neg attityd mot IW	2. Mil kultur mot IW	3. Orsaker	4. Konsekvenser	5. Motåtgärder	Total bedömning
Nagl (N)	FDf	FDf	FDf	FDf	FDf	FDf
Kilcullan(K)	FDB	FDB	FDB	FDB	FDB	FDB
Corum(C)	FDf	FDf	FDf	FDf	FDf	FDf
Rekkedal(R)	FDB	FDB	FDf	FDf	FDf	FDf

Tabell 2: Variabelvärdeskod: FDB = Förekomst direkt begränsat, FDf = Förekomst direkt med flera exempel, FDC = Förekomst direkt och centralt team. FI = Förekomst indirekt, FE = Förekommer ej

Anpassningsproblem anför även Rekkedal som också ansluter till Nagls uppfattning om att lärdomar förhindras. Corum anger svårigheter att bedöma truppbehov samt att styrkor är oförberedda. Rekkedal tar slutligen upp problem att analysera egen utrikespolitik samt förnekelsestendenser av svårigheter kring irreguljär krigföring.

FRÅGA 5 om möjliga motåtgärder besvaras med utbildningsinsatser av Nagl, Corum och Rekkedal. Den historiska dimensionen understryks av Rekkedal. Nya sätt att tänka och förstå krigföring och premiering av förändringsbenägenhet anföras av Nagl och Corum. Corum understryker en omorientering bort från högteknologisk determinism. Nagl tar upp befodringsfaktorer som nyfikenhet och intellektuell spännvidd. Rekkedal vill se en mer systematisk debatt och behov av militär konsensus kring området irreguljär krigföring. Corum menar att nya begrepp och definitioner kan underlätta samt att det finns behov av ny strategiförståelse och även nya strategiska institutioner.

Analys

Av undersökningen framgår att alla källor

direkt svarar på alla frågorna. Till omfattning finns relativt stora skillnader vilket bedöms ha att göra med olika karaktärer hos källorna. En fokuserad framställning kring kultur och lärandeförutsättningar (Nagl) kan förväntas ha större omfattning i en diskussion kring de aktuella frågorna än en mer beskrivande bok om fenomenet irreguljär krigföring som sådant (Rekkedal). Det samma kan förväntas av en framställning som utgår från problemet att "förstå fienden" (Kilcullan). Innehållsmässigt föreligger i allt väsentligt samma uppfattning om viktiga orsaker till problemet, konsekvenser och möjliga motåtgärder även om olika exemplifieringar förekommer. Av de granskade källorna kan sammanfattas en syn att problem vad avser förmåga till irreguljär krigföring fortsatt föreligger kopplat till befintlig militär kultur och dess negativa attityd till *Small Wars*. Orsaker finns tydligt angivna och konsekvenser beskrivna samt motåtgärder föreslås. En generell samstämmighet från dessa samtida områdesexperter beskrivningar kan slås fast.

Frågan "Hur beskrivs och diskuteras, i ett urval modern litteratur, rådande militär kultur och attityder mot irreguljär krigföring"

ring?” besvaras med att; området beskrivs som existerande, orsaksförklarande, negativt konsekvensgenererande och med exempel för motverkan.

De två delfrågeställningarna; ”vilken generell bild som kan tecknas av orsaker och konsekvenser av rådande militär kultur och attityder?” och ”vilka viktiga utvecklingsbehov mot ett anpassat militärt paradigm som kan identifieras?” kan samlat besvaras på följande sätt; den rådande militära kulturen nedprioriterar irreguljär krigföring vilket genererar negativ attityd till, och låg förmåga i densamma. Orsaker kan spåras till generell teknikfokusering, tradition av att strikt skilja militärt från civilt, officerskår som prioriterar reguljär krigföring, en motvilja om inte den militära faktorn var/är konfliktavgörande samt okunskap. Konsekvenser i form av bristande militär förmåga, förluster och påtagliga anpassningsproblem till återkommande insatsbehov genom tiderna är sammanfattande exempel. Genomgående syn på motåtgärder är bildning, utbildning och förändringsvilja och förmåga hos officerskåren. Nya sätt att tänka krig krävs för en ny militär paradigm.

Den inledande teoriensansatsen kring ”det befintliga militära paradigmat begränsningar för irreguljär krigföring” kan genom undersökningen kompletteras med en utvecklad bild av orsaker, konsekvenser och motåtgärder. Ett antal indikationer från undersökningen är dock inte mer än indikationer. De undersökta texterna behandlar super- och stormaktsfenomen kring problemet och läget vid Försvarmakten kan uppvisa andra förhållanden.

Diskussion

Metod och resultat

Grad av extern validitet av resultaten är väsentlig då det direkt berör problemområ-

dets karaktär och förekomst i dagens situation. Det överlag enhetliga resultatet från källorna visar på en uppfattning att problemet kvarstår vilket kan indikera möjlighet till en relativt hög grad av extern validitet vid en breddad undersökning. Reliabilitetsmässigt är undersökningen trubbig då olika grader av variabelförekomst inte bedömts och heller inte vilken vikt källorna tillmätt sin argumentation och i vilket sammanhang argumentationen förts. Betydelsen av detta för frågeställningen bedöms dock som mindre då huvudfrågan syftade till att klarlägga ”på vad sätt” problemet adresseras i modern litteratur.

Det, inte oväntade resultatet, kring vad som uppfattas orsaka, konsekvensgenerera och eventuellt kunna motverka traditionell militär motvilja till irreguljär krigföring, kan kritiseras metodmässigt genom ett snävt urval av publicerad litteratur och inte beaktande av den mångfald artiklar i ämnet som genererats de senaste åren. Kopplat till angreppssättet att utgå från ”Kitsons problem” och skissa en hypotes som prövas genom en snäv undersökning kan argumenteras för att ett mer intressant resultat skulle kunna ha erhållits genom en kvantitativ enkätundersökning direkt mot Försvarmakten och Förvarshögskolan för en trendvisning. Med en justerad frågeställning och hypotes eller mer grounded theory-inriktad ansats¹⁵⁶ skulle en sådan undersökning ge ökad potential för generaliserbarhet vilket det redovisade resultatet endast möjligen ger en indikation om. Den bärande idén har dock varit att enkom göra en första indikationsavkänning med spårbarhet och detta som en möjlig plattform för fortsatt forskning. Det vill säga en samtidig återkoppling till Frank Kitson och granskning av samtida experters syn som genererar tentativa element till fortsatt forskning.

Valet av metod grundades på en strä-

van mot enkelhet och resursmässig rimlighet samt viljan att kunna grunda en fortsatt undersökning på resultat från samtida litteratur. Sammantaget uppfattas metoden medföra en acceptabel robusthet och nivå av tillförlitlighet, överförbarhet, reliabilitet och konfirmering¹⁵⁷ för den aktuella ambitionsnivån. Författarnas omfattande kunnande kring såväl området som relationer till militär kontext i allmänhet bedöms medföra en rimlig generaliseringsbarhet. Resultatet att källorna redovisar en syn kring fortsatt förekomst av negativ attityd till irreguljär krigföring, orsaks- och konsekvensuppfattningar och beskrivningar av möjliga motåtgärder är i logisk mening inte förvånande. Den militära kulturen har inte förändras påtagligt sedan Frank Kitson beskrev problemet. Sambandet mellan kultur och attityd är påtagligt i den meningen att kultur påverkar attityder.

Resultatet bedöms vara tillförlitligt¹⁵⁸ och överförbart i rimlig grad med hänsyn till vald metod och källhänvisningar. Källornas kontextkunskap och områdesexpertis bedöms medföra en överförbarhet till fler västerländska nationers försvarsmakter än de särskilt granskade. Pålitligheten bedöms som god genom omfånget av teori- och metodbeskrivning.

Samtantaget bedöms resultatet uppvisa en rimlig grad av trovärdighet och äkthet. Relevans¹⁵⁹ uppfattas finnas med koppling till Försvarsmaktens transformeringsbehov. Det ska dock understrykas att svenska förhållanden kan vara annorlunda i flera avseenden jämfört med här relaterade stormaktsförhållanden. Resultatet i sak pekar på flera faktorer som dock kan tas som utgångspunkter för fortsatt problematisering och undersökning. Resultatet, indikerar att ett antal experter på området irreguljär krigföring har en likartad uppfattning om att västerländsk militär tradition och kultur medför betydande

de svårigheter att verka mot irreguljära motståndare. Frågan infinner sig om det i grunden finns någon militär vilja att ändra detta, trots att det återkommande medför förluster. Experterna pekar, utan större fördjupning dock, mot behov av ökad bildning och forskning. Det synes som det i grunden krävs ett tydligt och varaktigt ledarskap, som klart jämför vikten av förmåga i såväl reguljär som irreguljär krigföring om förändring och anpassning önskas.

Att experterna, heller inte fortsatt fördjupat sina studie- eller forskningsinsatser inom problemet ”varför förändras inte den militära kulturen” eller tydligare belyst detta område i sina böcker, utöver Nagl, gör att frågan kan ställas om även forskningsfältet har ett begränsat intresse av frågan. Med andra ord kan diskuteras grad av intresse från såväl det militära som allmänt forskningsrelaterade etablissemangen, vilket anknyter till Kitson beskrivning om att kunskaper finns – men används uppenbarligen begränsat.

Reflexion och förslag till vidare studier

Den undersökta litteraturen pekar på den inneboende kraften i den rådande militära kulturen om traditionen. Man vill inte inriktas mot irreguljär krigföring. Flertalet exempel på negativa attityder visar att utgångsläget för förändring inte är självskrivet eller ens särskilt gott. Om grundinställningen hos soldater och, än viktigare, officerare som ledare och föregångsmän är att offensivanda och bekämpning av fienden är grundvalar för militär förmåga så innebär detta behov av åtgärder för att en trovärdig reell förmåga till irreguljär krigföring skall kunna etableras. Att likheter finns i viss stridsteknik och i vissa taktiska aspekter mellan reguljär och irreguljär krigföring innebär inte att för-

hållande på högre taktisk nivå, kring operationskonst och, med tydlighet, på militärstrategisk och strategisk nivå är lika och att man kan låta det bero med detta. En följd av begränsad förmåga i och förståelse för irreguljär krigföring kan få konsekvenser direkt i dagens insatsmiljöer likväl som det i framtida insatser kan leda till nya Irak och Afghanistan och ohållbara insatser för EU:s Afrikaambitioner. En ännu bistrare, och numera nästan aldrig anförd, reflexion är hur en fortsatt försvarsstrid av Sverige konceptuellt kan genomföras.

Problematiken synes påtaglig för mindre nationer vilka med rådande europeiska säkerhetspolitiska ambitioner, reducerade försvarsvolymer och ökande insatsbehov främst, utanför Kärneuropa, samtidigt ska leverera polisiär väpnad förmåga och reguljär högteknologisk stridskapacitet. Förband ska produceras och ledas lika säkert och stabiliserande i globala fredsinitiativ som i beredskap för reguljärt allians- eller alliansförberett hemlandsförsvaret. Det enkla kan vara den stridstekniska och delvis taktiska anpassningen till organisationsstrukturer. Det mer komplexa kan vara på högre nivåer och individuellt på alla nivåer för officerare, soldater och sjömän.

Ett antal orsaker redovisas av källorna relaterat till hävdad befintlig attityd, likväl som ett antal konsekvenser och möjliga motåtgärder där tonvikt läggs vid utbildning och bildning. I det senare är stödet från den vetenskapliga teoribildningen utvecklingsbart. Jan Ångström¹⁶⁰ pekade redan 2003 med tydlighet på spännvidden i begreppsansatser för att ens kommunicera fenomenet irreguljär krigföring. I skrivande stund, hösten 2009, har Försvarsmakten, påbörjat arbetet med en ny militärstrategisk doktrin, tagit steg för att öka förståelse för, och vidare förmåga i irreguljär krigföring. Hur detta kommer att mötas inom hela or-

ganisationen återstår att se. Generellt synes ett tydligt behov föreligga att komplettera området militärteori vad gäller förklaringar och begrepp rörande olika krigföringsformer skilt och kombinerat.

I syfte att bidra till Försvarsmaktens utveckling föreslås en undersökning kring rådande attitydläge kring irreguljär krigföring med koppling till taktisk/operativ förmåga och användbarhet. Det synes viktigt att här öppna för den större frågan "förändringsbenägenhet" generellt inom militära organisationer. Med det kommer området organisationsteori att behöva inkluderas generellt och inte enkom ställt mot attityd kring irreguljär krigföring. Utifrån befintligt militärt paradig är intresse, engagemang och incitament för bildning, kunskap och förmåga i irreguljär krigföring ingen absolut självklarhet. Området irreguljär krigföring behöver förstås och inte enkom, i värsta fall, accepteras temporärt med läppmässig beaktelse. Med hänsyn till att "attityd" kan kopplas till "tillit" och vilka signaler som det militära systemet vill ge kring utveckling och insatskapacitet, synes minst tre vetenskapliga ämnen beröras, Krigsvetenskap, Ledarskap och Ledningsvetenskap.

Fortsatta studier och forskning kan användas för åtgärder som gynnar soldaternas och officerarnas liv och uppgiftsförmåga i reellt samspel med säkerhetspolitiska ambitioner. Kriget och insatsmiljön påvisar, uppenbarligen, en återkommande regelbundenhet vad gäller oregelbundna irreguljära karaktärsdrag som inte låter sig begränsas av negativ attityd. Lärande, bildning och reell förmåga torde dock påverkas i hög grad av rådande attitydläge. Avslutningsvis kan en utvecklingsansats av artikelns skissartade teori bilda en tentativ brygga mot fortsatta studier med ökat djup och stringens i vetenskaplig metod och ökad bredd i källmaterialet.

Den preliminära empiriska generaliseringen kan genom resultatet utvecklas enligt följande; Den västerländska militära kulturen har generellt uppvisat en negativ inställning till irreguljär krigföring. Orsaker kan spåras som dominerande teknikfokusering, tradition av att strikt skilja militärt från civil, officerskår som prioriterar reguljär krigföring med en motvilja till insatser där den militära faktorn inte är konfliktavgörande. Exempel på konsekvenser är bristande militär förmåga, förluster och påtagliga anpassningsproblem till återkommande insatsbehov av irreguljär krigföringskaraktär. Åtgärder för att motverka dessa konsekven-

ser är bildning i, utbildning i och forskning om irreguljär krigföring för officerskåren och en tydlig förändringsvilja och förmåga hos den högsta militära ledningen.

Vilken giltighet och relevans ovan teori-ansats reellt har, betraktat mot mindre nationer och speciellt Försvarmakten, återstår att pröva i andra studier – under förutsättning att Frank Kitsons uppfattningar betraktas som viktiga.

Författaren är kommandör och tjänstgör vid den Krigsvetenskapliga avdelningen vid Försvvarshögskolans militärvetenskapliga institution, där han arbetar med militärteori.

Noter

1. Kitson, Frank: *Low Intensity Operations*, Hailer Publishing, St Petersburg 1970, s 199-200.
2. Gustafson, Michael: *I Frank Kitsons fotspår. En litteraturundersökning kring militär attityd mot irreguljär krigföring*. C-uppsats i Krigsvetenskap vid Försvarshögskolan. Examination 2009-12-10.
3. Widén, Jerker och Ångström, Jan: *Militärteorins grunder*, Försvarsmakten, Stockholm 2004, s 37
4. *Ibid* s 124-125 Tabell 1 och 2
5. Paradigm; ett sätt att uppfatta verkligheten på. Thuren, Torsten: *Vetenskapsteori för nybörjare*, 2:a upplagan, Liber, Malmö, 2007, s 140
6. *Försvar i Användning*, Ds 2008:48, Försvarsdepartementet, Fritzes Offentliga publikationer, 2008, s 32 "Majoriteten av de senaste årens väpnade konflikter har kännetecknats av irreguljär krigföring d v s gerillakrig, väpnade ligor, terroristnätverk och utnyttjande av stridande förband i mindre grupper. Många aktörer är icke-statliga. Inget tyder på att detta konfliktmönster kommer förändras inom överskådlig tid." Försvarsdepartementet, Regeringens proposition 2008/09:140, *Ett användbart försvar*, stockholm 2009, s 43. "Försvarsmakten bör därför ha förmåga att: ...- hantera såväl reguljära som irreguljära motståndare och verka nationellt och internationellt".
7. Widén, Jerker och Ångström, Jan: *Militärteorins grunder*, Försvarsmakten, Stockholm 2004, s 38-39.
8. Colin, Gray S: "Irregular Warfare One nature, Many Characters", *Strategic Studies Quarterly*, Winter 2007, s 35-57. Artikeln ger en bild av förhållande och orsaker till det militära paradigmet svårigheter vid irreguljär krigföring, se särskilt s 46-49. Boot, Max: *The Savage Wars of Peace*, Basic Books, New York 2002. Förordet tar upp förhållandet med "the less celebrated tradition in the U.S. military history...[to *Small Wars*]" s. 282 beskriver vad "professional soldiers naturally want." s. 336-352 summerar vad USA generellt sett mest har använt militär förmåga till och belyser likheterna med tiden kring *Small Wars*, idag återupptäckta som "nya hot".
9. "The opposing forces, mujahideen armed groups, did not accommodate the Soviet armed forces by fighting a European-style war". Kulakov, Oleg: "Lessons learned from the Soviet Intervention in Afghanistan: Implications for Russian Defence reform", Research Paper, Nato Defence College, Rome, No. 26; March 2006, s 3.
10. Corum, James: "Bad Strategies" *Zenit Press*; Minneapolis, 2008. Corum argumenterar för konsekvenserna av låg prioritering av området irregulär krigfare med historiska exempel från Algeriet, Cypern, Vietnam och Irak, s 254-56 och kring konsekvenserna av ett stelt och linjärt tankesätt och prägling. Fantasi och föreställningsförmåga beskrivs som ofta saknade förmågor hos officerare och chefer. – "terrorist and irregular campaigns are seen as military nuisance... many military officers view... insurgency as 'dirty war'... o s v." Orsaker till denna negativa attityd beskrivs i Bylis, John; Wirtz, J James; Gray, S Colin and Cohen, Eliot: *Strategy in the Contemporary World*, Second Edition, Oxford University Press, New York 2007. Kapitel "Irregular warfare", s 165.
11. *Dictionary of Military and Associated Terms*, U.S. Department of Defence, JP 1-02 As Amended Through 17 October 2008, definition av *Irregular warfare*.
12. *U S Joint operational Concept Irregular warfare*, 2007, definition av *Conventional or traditional warfare*.
13. Op cit, not 11, JP 1-02 definition av *Counterinsurgency*.
14. Bryman, Alan: *Samhällsvetenskapliga metoder*, Liber AB; Malmö 2007, s 17; tolkning av "teori", s 20-21; deduktiv teori.
15. Callwell, C E: *Small Wars: Their Principles and Practice*, 3rd edition, University of Nebraska Press, Nebraska, 1996. Förstautgåvan från 1896 anses ha presenterat teorier kring irreguljär krigföring som i vissa avseende har generell giltighet även idag enligt op cit, not 3, s 196; Schwerin, von G W: *Den nutida taktiken*. Militärhistoriska föreningens förlag, Stockholm 1902. Översättning av Major C E Callwell's *Tactics of to-day* rörande erfarenheter från Boerkriget, s 2 här betonas vikten av att dra erfarenheter.
16. Beckett, Ian: *Modern Insurgencies and Counterinsurgencies: Guerrillas and Their Opponents since 1750*, Routledge, London 2001. Becket anger ett syfte med boken är att

- “restore the balance” angående historik kring *Small Wars*, något som han beskriver fått överraskande liten uppmärksamhet från historiker s VII.
17. “...but the conditions of *Small Wars* are so diversified, the enemy’s mode of fighting is often so peculiar...that irregular warfare must generally be carried out on an method totally different from stereotyped system”, op cit not 15, s 23.
  18. Op cit, not 1, s 200.
  19. “Our military is determined to be unprepared for missions it does not want, as if lack of preparedness might prevent our going”, Joes James, Anthony: *Resisting Rebellion*, University Press of Kentucky, Kentucky 2004, s 5-6 avsnittet “The neglect of the subject” beskriver hur såväl civila samhället som militärt etablissement undviker *Small Wars*.
  20. Op cit, not 1, s 201.
  21. Ibid, s 201.
  22. Ibid, s 198-201 Chapter 111 Conclusions and Afterthoughts
  23. Rekkedal, Nils Marius: ”The Different Kinds of Modern Warfare”. Artikel i Finnish National Defence University Publication *Tiede Ja Asa, Soumen Sotatieteellinen Sera ry*, No 66, Helsinki 2008, s 160-172. Kapitlet ger en sammanfattande beskrivning om företeelsen och begreppet “Hybrid Warfare”.
  24. “...explorativa problem och då menar man vanligen forskning som t.ex. tar sig an ett visst område som aldrig förut blivit föremål för undersökning”, Bjereld, Ulf; Demker, Marie och Hinnfors, Jonas: *Varför Vetenskap?* tredje upplagan, Studentlitteratur AB; Lund, 2009 s 20.
  25. Op cit, not 15.
  26. Nagl, A John: *Learning to Eat Soup with a Knife*, Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam, University of Chicago Press, Chicago 2002, 2005.
  27. Corum, S James; Corum har skrivit en rad böcker kring irregular warfare samt air power. Senaste arbetet är *Bad Strategies*, Zenith Press, Minneapolis 2008.
  28. Cassidy, Robert M: *Counterinsurgency and the Global War on Terror*, Stanford University Press, Stanford, California 2008.
  29. <http://www.annalindhbiblioteket.se/> under databaser eller via www.enterprofile.com
  30. <http://catalog.loc.gov/cgi-bin/Pwebrecon.cgi?SAB1>
  31. Anna Lindh-biblioteket uppslag “Uppsatser”, Uppsatser från 2001-2009 från Chefprogrammet. Uppsatser från Chefsprogram med teknisk inriktning har inte kontrollerats.
  32. Thurén, Torsten: *Källkritik*, Liber AB, Stockholm 2005 s 13, De källkritiska principerna. Eliasson et al: *Metodpraktikan*, Nordstedts Juridik AB, Stockholm 2002, Kapitel 15 "Källkritik".
  33. Ibid, s 108-109 Källkritik och hermeneutisk syn.
  34. Op cit, not 26.
  35. *Counterinsurgency Field Manual* No. 3-24, U S Army Marine Corps War fighting Publication No. 3-33.5
  36. General David H Petraeus är världskänd för sina insatser i Irak med återinförande av COIN i den amerikanska armén, <http://www.centcom.mil/en/about-centcom/leadership/>
  37. Op cit, not 26. Preface to the Paperback Edition s XI
  38. Ibid, s XIV
  39. Op cit, not 26, s 43.
  40. Ibid, s 44.
  41. Ibid, s 124.
  42. Ibid, s 139.
  43. Ibid. Förordets första sida s IX.
  44. Ibid, s XIII
  45. Ibid, s 43.
  46. Ibid, s 50.
  47. Ibid, s 161.
  48. Ibid, s 195 “We are raised and trained to fight in Europe. I’m not going to upset the whole organization and training of my battalion just to chase a lot of (Communist Terrorists) around the jungle...”
  49. Ibid, s 40.
  50. Ibid, s 6.
  51. Ibid, 26, s 41-43.
  52. Ibid, s 67 “Easy, they would say, Battalion on the left, battalion on the right, battalion blocking the end, and then a fourth battalion to drive through. Can’t miss, old boy”...
  53. Ibid, s 69 och 78 “ a desire ... to mass their forces in large unproductive sweeps remained”
  54. Ibid, s 199.
  55. Ibid, s 4.
  56. Ibid, s 45.
  57. Ibid, s 201.
  58. Ibid, s 172.
  59. Ibid, s 45.
  60. Ibid, s IX.
  61. Ibid, s 50.
  62. Ibid, s 125, “I know that the Army is not going to develop this *counterinsurgency* field and do the things that I think must be done unless the Army itself wants to do it”...
  63. Ibid, s 127-130.

64. Ibid, s 137, "The loss of the most avid promoter of COIN doctrine signalled a traditional military solution of mass and firepower would be given dominance".
65. Ibid, s 202-203.
66. Ibid, s 198.
67. Ibid, s 175.
68. Ibid, s 219.
69. Ibid, s 124-25.
70. Ibid, s 126.
71. Ibid, s 222.
72. Ibid, s 220.
73. Kilcullan, David: *The Accidental Guerrilla*, Oxford University Press, New York 2009, s 3.
74. Ibid, s 145.
75. Ibid, s 280-281.
76. Ibid, s 289.
77. Ibid, s 121.
78. Ibid, s 124, 282-83.
79. Ibid, s 244.
80. Ibid, s 285.
81. Ibid, s 69.
82. Ibid, s 241.
83. Ibid, s 27.
84. Ibid, s 61.
85. Ibid, s 24.
86. Ibid, s 135.
87. Ibid, s 278.
88. Ibid, s 301.
89. Ibid, s 295-96.
90. OSS, Office of Strategic Service, amerikansk underrättelseorganisation under andra världskriget som även genomförde specialoperationer, föregångare till CIA.
91. Op cit, not 73, s 300-301.
92. Corum, S James: *Fighting the War on Terror: A Counterinsurgency Strategy*, Zenith, St Paul MN 2007, s 9.
93. Ibid, s 30 "largely ignored the *counterinsurgency* aspect... concentrated on the big battles"
94. Ibid, s 31.
95. Ibid, s 206 "...fixation on large conventional operations..."
96. Ibid, s 54 "... the airplane...can win wars by itself"
97. Ibid, s 47.
98. Ibid, s 235 "at notable reluctance..."
99. Ibid, s 235.
100. Ibid, s 59 "you better get on the high-te bandwagon..."
101. Ibid, s 32.
102. Ibid, s 90.
103. Ibid, s 94 "the US military culture tended to punish officers who stepped out of main-stream..."
104. Ibid, s 233 "not recognize....the various insurgencies as true wars..."
105. Ibid, s 48.
106. Ibid, s 111 "General Tommy Franks' failure to act or think strategically is not unusual for modern U.S. military leaders"
107. Ibid, s 9.
108. Ibid, s 127.
109. Ibid, s 240 "a weak point of the top rank".
110. Ibid s 240 "the budgetary and organizational emphasis on high-tech conventional war weapons and programs..."
111. Ibid, s 117.
112. Ibid, s 117.
113. Ibid, s 243.
114. Ibid, s 32.
115. Ibid, s 35.
116. Ibid, s 90.
117. Ibid, s 93.
118. Ibid, s 107: "using 250 000 men to occupy Iraq...dinosaur thinking"
119. Ibid, s 67.
120. Ibid, s 59: "found their careers cut short and were quickly retired ..."
121. Ibid, s 252.
122. Ibid, s 253.
123. Ibid, s 254.
124. Ibid, s 266.
125. Rekkedal, Nils Marius: *Insurgency and Counter-Insurgency: A Presentation of Concepts and Problems*, Swedish National Defense College, Elanders Gotab, Vällingby 2006, s 389-90.
126. Ibid, s 4.
127. Ibid, s 8, 9, 22.
128. Ibid, s 22, "The unexpected extent of guerilla warfare and terrorism.....in Iraq..... fresh interest"
129. Ibid, s 38, "a new military and academic interest"
130. Ibid, s 167, "has not felt comfortable"
131. Ibid, s 281, "normally preferred to wage conventional war....will probably also continue....."
132. Ibid, s 355, "waste of US troops on low priority missions"
133. Ibid, s 356.
134. Ibid, s 19, "something new and neither their training nor their equipment is adapted to"
135. Ibid, s 121.
136. Ibid, s 282.
137. Ibid, s 350, "unwillingness to be utterly ruthless"... "technology and firepower superiority"

138. Ibid, s 350 "Longer times for generals/colonels to understand..."
139. Ibid, s 351. "loss of political credibility"
140. Ibid, s 48. Rekkedals sammanfattning av General Krulak syn på Three block Warfare
141. Ibid, s 335 Utdrag från Trinquir, Roger: *Modern Warfare*, s 6.
142. Ibid, s 283 "barly willing"
143. Ibid, s 283 "Brittish historical tradition and the mentality...proved better for *counterinsurgency*"
144. Ibid, s 327 "more interested in conventional military solutions"
145. Ibid, s 21.
146. Ibid, s 45, "requires a completely new mid-set"
147. Ibid, s 295, "forces of industrial states... against organized guerilla forces.....effective to a limited extent"
148. Ibid, s 353, Angående erfarenheterna från upproret i Irak
149. Ibid, s 291.
150. Ibid, s 326.
151. Ibid, s 264.
152. Ibid, s 285.
153. Ibid, s 329.
154. Ibid, s 359.
155. Ibid, s 361.
156. Bryman et al: *Samhällsvetenskapliga Metoder*, Liber AB, 2002, s 290-291, med "grounded theory" menas teoribildning på empirisk grund (Glaser & Strauss 1967)
157. Ibid, kap 2, s 46, bedömning enligt Lincoln & Guba (1985) för kvalitativt inriktad forskning.
158. Op cit, not 56, s 46-47. Beskrivning av Lincoln & Guba (1985) kriterier för bedömning av kvalitativ forskning genom "Trovärdighet"; Tillförlitlighet, Överförbarhet, Pålitlighet och Konfirmering och s 261 kring "Äkthet".
159. Ibid, s 262, M Hammersley (1992a) tar upp kriteriet relevans som viktigt för kvalitativ forskning.
160. Ångström, Jan och Duyvesteyn, Isabelle (red): *The Nature of Modern War: Clausewitz and his Critics Revisited*, Försvarshögskolan, 2003, s 149-171.

Primära källor

- Kitson, Frank: *Low Intensity Operations*, Hailer Publishing; St Petersburg 1970.
- Corum, S James: *Fighting the War on Terror: A Counterinsurgency Strategy*, Zenith, St Paul MN 2007.
- Kilcullan, David: *The Accidental Guerrilla*, Oxford University Press, New York 2009.
- Nagl, A. John: *Learning to Eat Soup with a Knife, Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam*, The University of Chicago Press, 2005 (first published in 2002).
- Rekkedal, Nils Marius: *Insurgency and Counter-Insurgency, A Presentation of Concepts and Problems*, Swedish National Defence College and Nils Marius Rekkedal, Stockholm 2006.

Sekundära källor

- Baylis, John; Wirtz, James; Gray S Colin; Cohen, Eliot: *Strategy in the contemporary world*, Oxford University Press, Oxford 2007.
- Beckett, Ian: *Modern Insurgencies and Counterinsurgencies: Guerrillas and Their Opponents since 1750*, Routledge, London 2001.
- Bjereld, Ulf; Demker, Marie; Hinnfors, Jonas: *Varför Vetenskap? tredje upplagan*, Studentlitteratur AB, Lund 2009.
- Boot, Max: *The Savage Wars of Peace*, Basic Books, New York 2002.
- Bryman, Alan: *Samhällsvetenskapliga metoder*, Liber AB, Malmö 2007.
- Clausewitz, von Carl: *Om Kriget (On War)*, Bonniers Fakta Bokförlag AB, Stockholm 1991.
- Callwell, C E: *Small Wars: Their Principles and Practice*, 3rd edition, University of Nebraska Press, Nebraska 1996.
- Corum, S James: *Bad Strategies*, Zenit Press, Minneapolis 2008.
- Cassidy, Robert: *Counterinsurgency and Global War on Terror: Military Culture and Irregular War*, Stanford Security Studies, Stanford University Press, Standford 2008.
- Dixon, Norman: *Misslyckandets män*, Nya Doxa, Nora 2003.
- Eliasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson, Henrik; Wängnerud, Lena: *Metodpraktikan*, Nordstedts Juridik, Stockholm 2007.
- Galula, David: *Counter-Insurgency Warfare: Theory and Practise*, Praeger, Westport 2005.
- Gray, S Colin: *Another Bloody Century*, Arizona Phoenix Press, Arizona 2007.

- Gray, S Colin: "Irregular Warfare One nature, Many Characters", *Strategic Studies Quarterly*, Winter 2007.
- Huhtinen och Rantapelkonen: *Messy Wars*, Finn Lectura, Helsingfors 2008.
- Joes James, Anthony: *Resisting Rebellion*, University Press of Kentucky, Kentucky 2004.
- Keegan, John: *Krig och Kultur*, Natur och Kultur, Uddevalla 2003.
- Lynn, A John: *Battle - a history of Combat and Culture*, revisited and updated edition, Westview Press, 2004.
- Rothstein, Hy: *Afghanistan and the Troublesome Future of Unconventional Warfare*, Naval Institute Press, Annapolis MD 2006.
- Smith, Rupert: *The Utility of Force*, Penguin, London 2006.
- Schwerin von, G W: *Den nutida taktiken*, Militär-litteraturföreningens förlag, Stockholm 1902. Översättning av Major C.E Callwells *Tactics of to-day*.
- Thuren, Torsten: *Vetenskapsteori för nybörjare*, 2:a upplagan, Liber, Malmö 2007.
- Trinquier, Roger: *Modern Warfare: A French View on Counterinsurgency*, Security Studies Series, Praeger, Westport 2006 and trans. Lee, David, Pall Mall, London 1964.
- Widén, Jerker och Ångström, Jan: *Militärteorins grunder*, Försvarsmakten, Stockholm 2004.
- Ångström, Jan och Duyvesteyn Isabelle (red): *The Nature of Modern War: Clausewitz and his Critics Revisited*, Försvarshögskolan, Stockholm, 2003.

Officiella dokument

- Försvar i användning* (Ds 2008:49), Försvarsdepartementet, Stockholm 2008.
- Small Wars Manual*, US Marine Corps, 1940 edition, University Press of the Pacific, 2005 (re-printed)
- U.S Army/ Marine Corps Counterinsurgency Field Manual – FM 3-24, MCWP 3-33,5*, University of Chicago Press, Chicago 2007.
- U.S Department of Defence, JP 1-02 As Amended Through 17 October 2008* <http://www.dtic.mil/doctrine/jell/doddict>
- UK Army Field Manual, Vol. 10, Combined Arms Operations, Part 10, Countering Insurgency*, 2009, Draft
- U.S Department of Defence, Irregular warfare (IW) Joint Operations Concept (JOC) Version 1.0*, 11 September 2007.

Artiklar och internet

- Gustafson, Michael: "Irregular Warfare" och "Counter Insurgency", *KKrVAHT*, 5. häftet 2008, s 56-65. <http://www.kkrva.se>
- Gray, S Collin: "The Irregular Enemies and the essence of strategy; Can the American way of war adapt?", *Strategic Studies Institute*, mars 2006, <http://www.StrategicStudiesInstitute.army.mil>
- Hoffman, G Frank: "Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars", *Potomac Institute for Policy Studies*, Arlington, Virginia 2007.
- Kulakov, Oleg: "Lessons learned from the Soviet Intervention in Afghanistan: Implications for Russian Defence reform", Research Paper nr 26, Nato Defence College, Rome mars 2006.
- Rekkedal, Nils Marius: "The Different Kinds of Modern Warfare". Artikel i *Finnish National Defence University publication Tiede Ja Asa, Soumen Sotatieteellinen Sera ry*, nr 66, Helsingfors 2008.

Inofficiella dokument

- Vego, Milan: "Counterinsurgency Campaign Planning". Arbetshandling levererad till Försvarshögskolan, MVI KvA, 2008.